

Divorțul transfrontalier și întreținere (de bază)

PROIECT: ÎMBUNĂTĂȚIREA APLICĂRII REGULAMENTELOR UE ÎN MATERIA DREPTULUI FAMILIEI ȘI A SUCCESIUNILOR

Această publicație a fost realizată cu suportul financiar al programului Civil Justice 2014-2020 al Uniunii Europene.

Această publicație a fost realizată cu suportul financiar al programului Civil Justice 2014-2020 al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este în responsabilitatea ERA și nu reflectă opinia Comisiei Europene.

Divorțul și obligația de întreținere cu componente transfrontaliere

Cazul I: Competența juridică și legea aplicabilă

Brigitte (**cetățean olandez**) și Karel (**cetățean sloven**) s-au întâlnit la **Haga, în Olanda, în 2005**. După ce **se căsătoresc în 2009**, se mută la **Marsilia, în Franța**, unde **se naște în 2013 fiica lor Anna (cetățenie olandeză/slovenă)**. Brigitte și Karel decid să se separe la sfârșitul anului **2016**. Brigitte și Anna se mută înapoi în **Olanda**, în timp ce Karel rămâne în **Marsilia**, unde are o slujbă bine plătită. Brigitte nu are venituri și dorește să obțină de la Karel plata unei sume de întreținere pentru ea însăși și pentru Anna. Deoarece nu crede că mai este posibilă continuarea căsniciei lor, Brigitte dorește, de asemenea, să intenteze o acțiune de divorț. Dorește să știe dacă ar trebui să sesizeze o instanță din Franța sau una din Olanda.

Întrebări

1. În conformitate cu care norme se va stabili competența instanței în materie de divorț în statele membre UE în cauză?
2. În conformitate cu care norme se va stabili competența instanței în materia obligațiilor de întreținere în statele membre UE în cauză?
3. Ar diferi răspunsurile la întrebările 1 și 2 dacă, în speța noastră:
 - a) Brigitte ar fi resortisant mexican și Karel ar fi resortisant rus?
 - b) Karel ar avea reședința obișnuită în SUA în momentul în care Brigitte dorește să sesizeze instanța din Olanda? sau
 - c) „Karel” e, de fapt, „Karla”, iar cuplul este unul de persoane de același sex care adoptă un copil?
4. Întorcându-ne la faptele din Speța I, unde va putea Brigitte să introducă cererea
 - a) de divorț,
 - b) de stabilire a obligației de întreținere a soției/fostei soții
 - c) de stabilire a obligației de întreținere a copilului?

Pentru a răspunde la întrebarea 4 și la toate întrebările care urmează referitoare la speța I, sunteți rugați să presupuneți că Brigitte și Anna locuiesc în Olanda de șapte luni și că au reședința obișnuită în Olanda în momentul în care Brigitte sesizează instanța.
5. Ar putea Karel, în speța de față, să divorțeze în Slovenia; mai precis, ar putea fi instanțele din Slovenia competente, dacă Karel ar fi reclamantul?
6. Să presupunem că Karel introduce o acțiune de divorț într-o instanță slovenă pe 1 martie 2017 și Brigitte introduce o acțiune de divorț într-o instanță olandeză pe 2 martie 2017. Karel informează instanța olandeză că instanța slovenă se ocupă deja de divorț. Ar putea totuși instanța olandeză să se pronunțe asupra divorțului?
7. În conformitate cu care norme se va stabili care este legea aplicabilă în materie de divorț în speța de față?

Pentru a răspunde la această întrebare vom presupune că

 - a) Brigitte a sesizat o instanță olandeză,
 - b) Brigitte a sesizat o instanță franceză.

8. În conformitate cu care norme se va decide legea aplicabilă pentru stabilirea obligației de întreținere între soți / foști soți și a obligației de întreținere a copilului?

Pentru a răspunde la această întrebare vom presupune că

c) Brigitte a sesizat o instanță olandeză,

a) Brigitte a sesizat o instanță franceză.

9. Care ar fi legea aplicabilă divorțului din speța noastră dacă divorțul ar urma să fie pronunțat de către o instanță franceză?

10. Care ar fi legea aplicabilă pentru

a) obligația de întreținere a soției/fostei soții

b) obligația de întreținere a copilului

dacă ar urma să se pronunțe o instanță franceză?

11. S-ar aplica o legislație diferită dacă s-ar pronunța o instanță olandeză asupra

a) obligației de întreținere a soției/fostei soții

b) obligației de întreținere a copilului?

12. Imaginați-vă că Brigitte și Karel s-ar fi întâlnit la sfârșitul anului 2016, când ambii aveau încă rezidența obișnuită în Franța, ca să redacteze un acord privind alegerea instanței și legii aplicabile, pentru a preveni apariția de litigii în viitor. Ar fi putut ajunge la un acord cu caracter obligatoriu cu privire la următoarele subiecte? Ce instanțe și legi ar fi putut alege? Rețineți prevederile relevante.

a) Alegerea instanței pentru pronunțarea divorțului

b) Alegerea legii aplicabile pentru pronunțarea divorțului

c) Alegerea instanței în materia obligațiilor de întreținere a soției/fostei soții

d) Alegerea legii aplicabile în materia obligațiilor de întreținere a soției/fostei soții

e) Alegerea instanței în materia obligațiilor de întreținere a copilului

f) Alegerea legii aplicabile în materia obligațiilor de întreținere a copilului.

Cazul II: (Executarea)

După 13 ani de căsnicie, Laura (cetățean spaniol) și Andres (cetățean spaniol) au divorțat la Londra, unde își aveau reședința obișnuită începând cu anul 2007. În hotărârea de divorț pronunțată la 3 iunie 2016, instanța de la Londra i-a ordonat lui Andres, printre altele, să-i plătească Laurei, care era însărcinată, o pensie lunară de întreținere de 1200 de lire sterline. În iunie 2016, Laura s-a mutat înapoi în Spania, unde, la 1 decembrie 2016, s-a născut fiica lor Christina. Având în vedere că Andres refuză nu doar să plătească pensia de întreținere stabilită prin hotărârea pronunțată de instanța britanică, ci și să îi acorde Laurei orice sprijin financiar pentru Christina, Laura a obținut între timp o hotărâre judecătorească a unei instanțe spaniole (pronunțată la 2 aprilie 2017) prin care se ordonă lui Andres să plătească lunar pensie de întreținere a copilului în valoare de 330 de euro. Andres locuiește în prezent în Belgia, având un loc de muncă bine plătit la Bruxelles, și deține bunuri imobile în Danemarca.

1. Va putea Laura să obțină executarea în Belgia și în Danemarca a hotărârilor pronunțate în Regatul Unit și în Spania în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere? Dacă da, ce dispoziții ar fi aplicate?

2. Să presupunem că instanța de la Londra dispune în hotărârea de divorț ca Andres să-i plătească Laurei o sumă forfetară de 140 000 de lire sterline, în loc să dispună plata unei pensii lunare de întreținere. Ar fi această hotărâre executorie în Belgia și Danemarca în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere?

3. Ar primi Laura asistență din partea autorității centrale în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere pentru executarea în Belgia sau în Danemarca a hotărârii pronunțate de instanța spaniolă?

RECOMANDARE METODOLOGICĂ

Obiectivele formării:

- Să îi familiarizeze pe participanți cu domeniile de aplicare material, geografic și temporal al Regulamentului Brussels Ia, al Regulamentului Roma III, al Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere și al Protocolul de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă;
- Să îi facă pe participanți să se simtă stăpâni pe sine atunci când aplică aceste instrumente;
- Să facă cunoscute motivele care stau la baza instrumentelor, evidențiind particularitățile, noutățile și îmbunătățirile aduse de aceste instrumente;
- Să clarifice interacțiunea dintre aceste instrumente;
- Să îi familiarizeze pe participanți cu unele decizii-cheie ale jurisprudenței UE relevante

Puncte de interes deosebit din cadrul instrumentelor menționate:

Regulamentul Brussels Ia

- în materie matrimonială, Regulamentul oferă mai multe motive alternative de stabilire a competenței; problemă: graba la tribunal;
- nu este posibilă alegerea instanței
- aplicarea la căsătorii de același sex este o problemă nerezolvată
- propunerea de reformare a Regulamentului: nu este avută în vedere nicio modificare a normelor privind chestiunile matrimoniale

Regulamentul Roma III

- cooperare consolidată
- aplicarea la divorț în cadrul căsătoriilor de același sex este o problemă nerezolvată
- este posibilă alegerea legii aplicabile divorțului

Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere

- elaborat în vederea creării unei „simetrii” față de Convenția de la Haga din 2007 privind obligația de întreținere; vezi, printre altele, Considerentele 8 și 17 ale Regulamentului
- ambele instrumente simplifică și accelerează recuperarea transfrontalieră a pensiei de întreținere și permit recuperarea gratuită a pensiei alimentare prin intermediul Autorităților Centrale
- noutate remarcabilă a Regulamentului UE privind obligația de întreținere: eliminarea *exequatur*-ului
- particularitate: două seturi de proceduri de executare - (1) Capitolul IV secțiunea 1, eliminarea *exequatur*-ului pentru hotărâri pronunțate în statele membre UE care au adoptat Protocolul de la Haga din 2007, (2) Capitolul IV secțiunea 2, accelerarea procedurii de executare, *exequatur* fiind încă necesar pentru deciziile pronunțate în statele membre ale UE care NU au adoptat Protocolul de la Haga din 2007
- despre normele privind competența: regulamentul conține un set complet de norme privind competența, trebuie evitată trimiterea la dreptul național, ex Considerentul 15 din regulament;
- devine posibilă alegerea instanței (mai puțin pentru obligația de întreținere a copilului)
- la articolul 3, Regulamentul oferă mai multe motive de competență alternative; nu este avută în vedere doar jurisdicția internațională, ci și cea teritorială.

Protocolul de la Haga

- particularitate: acest instrument internațional devine, prin trimiterea la el în cadrul Articolul 15 din Regulamentul UE privind obligația de întreținere, parte din legislația UE aplicabilă în mod direct
- noutate în comparație cu vechile instrumente de drept de la Haga din domeniul întreținerii: devine posibilă alegerea legii aplicabile

Pentru seminarul național de formare ar fi folositor să li se ofere participanților atât trimiteri la publicații relevante disponibile în limba lor maternă, cât și jurisprudență națională relevantă.

RĂSPUNSURI

Metodologie

Ori de câte ori vă confrunțați cu un caz care posedă o componentă transfrontalieră, următoarele măsuri pot contribui la găsirea dispozițiilor corecte care trebuie aplicate:

Pasul 1. Arătați care domeniu al dreptului este relevant.

Pasul 2. Indicați care aspect din dreptul internațional privat este vizat de respectiva speță.

Pasul 3. Găsiți sursele juridice ale UE și internaționale relevante.

Pasul 4. Analizați domeniul de aplicare material, geografic și temporal al respectivelor instrumente juridice ale UE și internaționale; iar acolo unde sunt relevante mai multe instrumente, analizați relația dintre acestea.

Pasul 5. Găsiți prevederile corecte.

Vă rugăm să rețineți că, în cazul în care niciun instrument al UE și niciun instrument multilateral sau bilateral internațional nu se aplică într-un caz cu o componentă transfrontalieră, trebuie avute în vedere normele autonome de drept internațional privat ale statului în cauză.

Întrebarea 1. În conformitate cu care norme se va stabili competența instanței în materie de divorț în statele membre UE în cauză?

Competența judiciară în materie de divorț

În speța noastră, instrumentul de aplicat pentru stabilirea competenței în materie de divorț este **Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, care abrogă Regulamentul (CE) nr. 1347/2000** (denumit în continuare „**Regulamentul Bruxelles IIa**”). Niciunul dintre domeniile de aplicare material, geografic și temporal nu ridică vreo problemă aici, precum se poate vedea prezentarea generală de mai jos.

Regulamentul Bruxelles IIa

Domeniul de aplicare material. Regulamentul se aplică „în cauze civile de [...] divorț, separare de drept sau anulare a căsătoriei” (art. 1, lit. (a)). Regulamentul se aplică și „în cauze civile de [...] atribuire, exercitare, delegare, limitare sau încetare a răspunderii părintești” (art. 1, lit. (b)), care nu sunt însă relevante pentru noi. Domeniul de aplicare material în materie matrimonială este clarificat și de către considerentul 8 din regulament: „În ceea ce privește hotărârile judecătorești de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei, prezentul regulament ar trebui să se aplice numai desfacerii unei legături matrimoniale și nu ar trebui să reglementeze probleme precum cauzele de divorț, efectele patrimoniale ale căsătoriei sau eventuale măsuri accesorii.”

Domeniul de aplicare geografic. Regulamentul Bruxelles IIa se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei, a se vedea considerentul 31.

Recomandare: Este mai bine să nu vă bazați doar pe textul unui singur regulament pentru a determina aplicabilitatea instrumentului în Danemarca și în Regatul Unit. Uneori, un regulament al UE poate să fi fost adoptat fără ca Danemarca și/sau Regatul Unit să fie parte la aplicarea sa, fiind însă posibil ca, ulterior, aplicarea regulamentului să fi fost extinsă.

În cazul Regulamentului Bruxelles IIa, situația de astăzi (februarie 2017) rămâne aceeași: Danemarca nu participă la aplicarea sa. Pentru informații actualizate, veți consulta site-ul EUR-LEX.

Domeniul de aplicare temporal. Regulamentul Bruxelles IIa se aplică de la 1 martie 2005, a se vedea articolul 72. Dispozițiile tranzitorii prevăd că „Regulamentul se aplică numai acțiunilor judiciare intentate, actelor autentice primite și acordurilor dintre părți încheiate după data de punerii sale în aplicare ...”, a se vedea articolul 64 alineatul (1). Articolul 64 alineatele (2) - (4) se referă la aplicabilitatea regulamentului la hotărârile judecătorești pronunțate anterior datei sale de aplicare și la hotărârile judecătorești pronunțate ulterior acestei date în acțiuni intentate anterior.

 Pentru o lectură suplimentară privind Regulamentul Bruxelles IIa, vezi, printre altele, „Ghidul practic pentru aplicarea Regulamentului Bruxelles II”, publicat de Comisia Europeană în 2014.

Reformarea Regulamentului Bruxelles IIa

În prezent sunt discutate modificări ce ar urma să fie aduse Regulamentului Bruxelles IIa pe baza unei evaluări a funcționării regulamentului de către Comisia Europeană. Referitor la dispozițiile privind competența în materie matrimonială, actuala propunere de reformare menține *statu-quo*-ul.

Pentru detalii, vezi propunerea de REGULAMENT AL CONSILIULUI privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia autorității părintești și privind răpirea internațională de copii (reformare) (COM (2016) 411 final), precum și Memorandumul explicativ.

Răspuns:

Competența în materia obligațiilor de întreținere

În speța noastră, **Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere** (în continuare „Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere”), este instrumentul relevant pentru a stabili competența referitoare la obligația de întreținere atât a copilului, cât și a soției/fostei soții. Niciunul dintre domeniile de aplicare material, geografic și temporal nu ridică vreo problemă, precum se poate vedea în prezentarea de mai jos.

Întrebarea 2. În conformitate cu care norme se va stabili competența instanței în materie de întreținere în statele membre UE în cauză?

Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere

Domeniul de aplicare material. Regulamentul se aplică „*obligațiilor de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, rudenie, căsătorie sau alianță*” - vezi articolul 1 alineatul (1). Domeniul de aplicare material este clarificat suplimentar de către considerentele regulamentului. Considerentul 11 subliniază intenția legiuitorului de a acoperi „toate” obligațiile de întreținere care rezultă dintr-o relație de familie, rudenie, căsătorie sau alianță, „*pentru a se garanta egalitatea de tratament pentru toți creditorii de obligații de întreținere*” și faptul că, „*în sensul regulamentului, noțiunea de „obligație de întreținere” trebuie interpretată într-un mod autonom*”. Considerentele 15 și 16 evidențiază aplicabilitatea universală a regulilor de competență ale regulamentului.

Domeniul de aplicare geografic. Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv în Regatul Unit și în Danemarca. În cazul Danemarcei, însă, regulamentul se aplică doar parțial.

(Rețineți că textul regulamentului este înșelător în această privință: considerentele 47 și 48 menționează în mod expres că Regatul Unit și Danemarca nu participă la aplicarea regulamentului.) Deși Regatul Unit nu a participat la adoptarea regulamentului, după cum este menționat de către considerentul 47, **Regatul Unit** a acceptat regulamentul în urma adoptării sale, iar aplicarea regulamentului a fost extinsă la Regatul Unit printr-o decizie a Comisiei (Decizia Comisiei 2009/451/CE din 8 iunie 2009, JO L 149, 12.06.2009, p. 73).

Prin scrisoarea din 14 ianuarie 2009, **Danemarca** a înștiințat Comisia despre decizia sa de a pune în aplicare conținutul Regulamentului privind obligațiile de întreținere, în măsura în care prezentul regulament modifică Regulamentul Bruxelles I (a se vedea JO L 149, 12.06.2009, p. 80), pe baza unui acord paralel încheiat cu Comunitatea Europeană la 19 octombrie 2005, potrivit căruia Danemarca trebuie să înștiințeze Comisia Europeană de decizia sa de a implementa sau nu conținutul amendamentelor la Regulamentul Bruxelles I. Aceasta înseamnă că conținutul *„Regulamentului privind obligațiile de întreținere se va aplica relațiilor dintre Comunitatea Europeană și Danemarca, cu excepția dispozițiilor capitolelor III și VI”*. De asemenea, *„dispozițiile articolului 2 și ale capitolului IX din Regulamentul privind obligațiile de întreținere se aplică numai în măsura în care se referă la competența, recunoașterea, caracterul executoriu și executarea hotărârilor, precum și la accesul la justiție”* (a se vedea notificarea Danemarcei)

Domeniul de aplicare temporal. Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene din 18 iunie 2011. Dispozițiile tranzitorii din Regulamentul privind obligațiile de întreținere pot fi găsite la art. 75, după cum a fost modificat prin rectificarea (JO L 131, 18.05.2011, p. 26) și rectificarea (JO L 8, 12.1.2013, p. 19). Sub rezerva detaliilor prevăzute la art. 75 alineatul (2), Regulamentul se aplică acțiunilor intentate, acordurilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentificate la data aplicării sale (adică în 18 iunie 2011).

Întrebarea 3: Ar diferi răspunsurile la întrebările 1 și 2 dacă, în speța noastră:

- a) Brigitte ar fi resortisant mexican și Karel ar fi resortisant rus?
- b) Karel ar avea reședința obișnuită în SUA în momentul în care Brigitte dorește să sesizeze instanța din Olanda? sau
- c) „Karel” e, de fapt, „Karla”, iar cuplul este unul de persoane de același sex care adoptă un copil?

Răspunsuri:

Răspunsul la **întrebarea 3 a)** este: Nu, tot normele Regulamentului Bruxelles Ia și ale Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere ar fi normele aplicate pentru a determina competența unui tribunal francez sau olandez în materie de divorț sau, respectiv, de obligații de întreținere. Nici Regulamentul Bruxelles Ia, nici Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere nu cer ca părțile să aibă cetățenia unui stat membru al UE. Despre intențiile legislative referitoare la normele privind competența în materie de divorț din Regulamentul Bruxelles Ia vezi printre altele considerentele 4, 8 și 12 ale precedentului regulament UE nr. 1347/2000, ale cărui dispoziții privind competența în materie matrimonială sunt reluate în Regulamentul Bruxelles Ia. Pentru Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere, vezi considerentul 14 și următoarele.

Același lucru este valabil și pentru **întrebarea 3 b)**. Faptul că o parte/pârâtul își are reședința obișnuită într-o țară din afara UE nu exclude, în general, aplicarea regulilor de competență ale regulamentelor. Vezi și considerentul 15 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere, care prevede că: *„În vederea protejării intereselor creditorilor de obligații de întreținere și pentru a favoriza o bună administrare a justiției în cadrul Uniunii Europene, ar trebui adaptate normele referitoare la competență, astfel cum rezultă din Regulamentul (CE) nr. 44/2001. Faptul că un pârât își are reședința obișnuită într-un stat terț nu ar trebui să mai aibă drept efect excluderea aplicării normelor comunitare în materie de competență și, de acum înainte, nu ar mai trebui avută în vedere nicio trimitere la legislația națională. ...”*

Este mai dificil de răspuns la **întrebarea 3 c)**. Chestiunea dacă Regulamentul Bruxelles IIa se aplică sau nu căsătoriilor între persoane de același sex este foarte controversată și încă nerezolvată. Regulamentul Bruxelles IIa se aplică „în materie de [...] divorț, separare de drept sau anulare a căsătoriei” (articolul 1 alineatul a), dar nu conține o definiție a „căsătoriei”. Căsătoria între persoane de același sex există doar într-un număr de state membre ale UE (deși acest număr este în creștere), alte state membre ale UE permit partenerilor de același sex doar să înregistreze parteneriate, iar unele chiar refuză partenerilor de același sex posibilitatea de a-și formaliza în vreun fel relațiile. Ca atare, este evident că nu există o abordare comună în cadrul UE cu privire la problema dacă partenerii de același sex ar trebui să poată să se căsătorească sau nu și dacă termenul „căsătorie” ar putea, prin urmare, să includă și căsătoria între persoane de același sex.

 Pentru mai multe informații despre situația juridică a cuplurilor de același sex din Europa: Boele-Woelki/Fuchs, *Same-Sex Relationships and Beyond, Gender Matters in the EU*, ediția a 3-a, Cambridge 2017.

În ceea ce privește noțiunea de căsătorie în Regulamentul Bruxelles IIa, trebuie subliniată necesitatea unei interpretări autonome, în sensul că aplicabilitatea Regulamentului la căsătoria între persoane de același sex nu poate depinde de noțiunea de „căsătorie” prezentă în legislația națională. Cu toate acestea, abordările diferite din cadrul UE cu privire la căsătoria între persoane de același sex joacă un rol în argumentele schimbate între cei care favorizează aplicabilitatea Regulamentului Bruxelles IIa la căsătoria între persoane de același sex și cei care i se opun.

Cei care se opun aplicării Regulamentului Bruxelles IIa la căsătoria între persoane de același sex se referă, între altele, la faptul că, la momentul redactării regulamentului, un singur stat membru al UE (Olanda) a permis căsătoria între persoane de același sex și că, în consecință, este evident că intenția nu era ca Regulamentul Bruxelles IIa să includă „căsătoria între persoane de același sex”. Alții ar putea susține că, deși Regulamentul Bruxelles IIa a fost redactat într-un moment în care căsătoria între persoane de același sex nu juca încă un rol considerabil în practică, acesta nu constituie un argument împotriva aplicării sale la căsătoria între persoane de același sex azi. Regulamentul nu definește „căsătoria” și, prin urmare, nu exclude în mod expres căsătoriile între persoane de același sex. În plus, normele dreptului UE trebuie aplicate în prezent într-un mod compatibil cu drepturile consacrate în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, iar Carta interzice în mod explicit orice discriminare bazată pe sex sau orientare sexuală (Articolul 21 alineatul (1) din Cartă). După cum am menționat, problema nu a fost încă rezolvată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) nu a avut încă ocazia să se pronunțe în această chestiune și am putea, pentru moment, să regăsim o interpretare diferită a noțiunii de „căsătorie” în Regulamentul Bruxelles IIa în întreaga Europă.

În ceea ce privește aplicabilitatea Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere în cazul obligației de întreținere între soții de același sex, vor apărea întrebări similare. Cu toate acestea, Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere are un domeniu de aplicare foarte larg, deoarece se aplică tuturor „obligațiilor de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, de rudenie, de căsătorie sau de alianță” - vezi articolul 1 alineatul (1) și considerentul 11. Chiar și în cazul în care căsătoria între persoane de același sex nu ar fi considerată căsătorie în sensul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere, întreținerea între partenerii de viață ar putea fi considerată un alt exemplu de „întreținere familială”. Ca atare, existența unei obligații de întreținere este, în orice caz, o întrebare la care se va răspunde pornind de la legea aplicabilă.

În sfârșit, referitor la obligația de întreținere a copilului Anna, Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere se aplică fără nicio restricție, independent de starea civilă a părinților.

Întrebarea 4:

Întorcându-ne la faptele din Speța I, unde va putea Brigitte să introducă cererea

- a) de divorț,
- b) de stabilire a obligației de întreținere a soției/fostei soții
- c) de stabilire a obligației de întreținere a copilului?

Pentru a răspunde la întrebarea 4 și la toate întrebările care urmează referitoare la speța I, sunteți rugați să presupuneți că Brigitte și Anna locuiesc în Olanda de șapte luni și că au reședința obișnuită în Olanda în momentul în care Brigitte sesizează instanța.

Răspunsuri:**a) Competența pentru pronunțarea divorțului:**

Brigitte poate intenta divorț atât în Franța cât și în Olanda.

Instanțele din Franța ar fi competente în conformitate cu articolul 3 litera (a) liniuța 2 și liniuța 3 din Regulamentul Bruxelles IIa. Soții au avut ultima reședință obișnuită în Franța și unul dintre ei încă locuiește acolo. Pârâtul are reședința obișnuită în Franța.

Instanțele din Olanda ar fi competente în conformitate cu articolul 3 litera (a) liniuța 6 din Regulamentul Bruxelles IIa. Brigitte își are reședința obișnuită în Olanda, deoarece locuiește acolo de mai mult de 6 luni dinaintea depunerii cererii de divorț și are cetățenie olandeză.

Brigitte este liberă să aleagă între aceste temeieri de competență alternative.

Jurisprudență importantă despre competența reziduală, art 7 din regulamentul Bruxelles IIa**CJUE (CEJ) - Hotărârea din 29.11.2007 - Kerstin Sundelind Lopez v Miguel Enrique Lopez Lizazo (C-68/07)**

Înainte de despărțire, d-na Sundelind Lopez (cetățean suedez) și dl. Lopez Lizazo (cetățean cubanez) își aveau reședința obișnuită în Franța. Dl. Lopez Lizazo a plecat ulterior să locuiască în Cuba. D-na Sundelind Lopez a intentat divorțul în Suedia. Nu s-a contestat competența instanțelor franceze, în conformitate cu articolul 3, alineatul (1) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa.

CJUE (CEJ) a fost întrebată dacă instanțele dintr-un stat membru ar putea să-și întemeieze competența pe legislația națională „[î]n cazul în care pârâtul într-o cauză de divorț nu este nici rezident într-un stat membru, nici cetățean al unui stat membru, chiar dacă instanța dintr-un alt stat membru poate avea competență prin aplicarea uneia dintre normele de competență prevăzute la articolul 3 [din regulamentul]”.

Curtea a hotărât că „**articolele 6 și 7 [din Regulamentul Bruxelles IIa] [...] trebuie interpretate în sensul că, atunci când, în cadrul unei proceduri de divorț, un pârât nu are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este cetățean al vreunui stat membru, instanțele unui stat membru nu-și pot întemeia competența de judecată pe legislația lor națională, dacă instanțele unui alt stat membru sunt competente în temeiul articolului 3 din acest regulament**”.

b) Competența în materia obligațiilor de întreținere a soției / fostei soții

Brigitte poate introduce o acțiune de stabilire a obligației de întreținere între soți fie în instanța din locul ei de reședință în Olanda, fie în instanța din locul de reședință al lui Karel, în Franța.

Instanța franceză ar fi competentă în conformitate cu articolul 3 litera (a) din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Karel, pârâtul, are reședința obișnuită la Marsilia. Instanța olandeză ar fi competentă în conformitate cu articolul 3 litera (b) din același Regulament UE. Creditorul, Brigitte, are reședința obișnuită în Olanda. Articolul 3 litera (c) din Regulament permite solicitantului, de asemenea, să ceară stabilirea unei obligații de întreținere în fața instanței judecătorești competente în materie de divorț, cu condiția ca cererea de întreținere să fie auxiliară acestei proceduri. Știind că jurisdicția în materie de divorț în speța noastră se află fie în Franța, fie în Olanda, articolul 3 litera c) nu ne conferă un nou for pentru cererea de întreținere.

Spre deosebire de Regulamentul Bruxelles IIa, Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere permite alegerea instanței – vezi articolul 4 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Având în vedere că jurisdicția aleasă trebuie considerată „exclusivă”, cu excepția cazului în care se convine altfel (vezi articolul 4 alineatul (1)), se recomandă să înceapă întotdeauna examinarea competenței în materie de întreținere verificând dacă părțile au făcut o alegere corectă a instanței. În cazul nostru, nu există o astfel de alegere. În absența alegerii instanței competente, următoarea dispoziție ce trebuie examinată este articolul 3 din Regulament. Doar atunci când acest articol nu ne oferă un temei al competenței trebuie examinat articolul 5 și, în sfârșit, articolele 6 și 7.

Rețineți că art. 5, 6 și 7 din Regulamentul privind UE privind obligațiile de întreținere nu au un echivalent în dispozițiile matrimoniale din Regulamentul Bruxelles IIa. În conformitate cu art. 5 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere, instanța dintr-un stat membru înaintea „căreia se înfățișează un pârât” fără a-i contesta competența „este competentă”. Împreună cu articolul 6 (competența subsidiară) și articolul 7 (*forum necessitatis*), normele de competență ale Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere au rolul de a constitui un ansamblu complet de norme privind competența, ceea ce va face ca recurgerea la normele naționale de jurisdicție să fie depășită – vezi considerentele 15 și 16 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere.

c) Competența în materia obligațiilor de întreținere a copilului

Cererea de întreținere a copilului poate fi introdusă în instanța de la locul de reședință al copilului în Olanda sau în instanța de la locul de reședință a lui Karel, în Franța. Instanța franceză ar fi competentă în conformitate cu articolul 3 litera (a) din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Karel, pârâtul, are reședința obișnuită la Marsilia. Instanța olandeză ar fi competentă în conformitate cu articolul 3 litera (b) din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Anna, creditorul, are reședința obișnuită în Olanda.

Articolul 3 litera (d) din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere nu ne conferă un alt for. În conformitate cu articolul 8 din Regulamentul Bruxelles IIa, competența în materia răspunderii părintești revine instanțelor din statul membru de reședință obișnuită a copilului: în speța de față, Olanda.

Observație: În multe state membre ale UE, judecătorii sesizați cu un divorț în cazuri pur naționale se confruntă, în mod normal, cu chestiuni legate de obligația de întreținere și autoritatea părintească, pe care le tratează în conformitate cu normele procedurale naționale. Este important să subliniem faptul că, în litigiile familiale cu caracter internațional, stabilirea competenței **trebuie** să se bazeze pe instrumentele UE și internaționale relevante. Ca urmare a aplicării acestor reguli, se poate întâmpla ca diferite instanțe să se ocupe de aspecte diferite legate de divorț, de obligația de întreținere între soți, de obligația de întreținere a copilului și/sau de autoritatea părintească.

O diferență importantă între normele de stabilire a competenței din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere și cele din Regulamentul Bruxelles IIa:

Acestea din urmă sunt norme clasice de competență judiciară internațională. Altfel spus, reglementarea este pur și simplu că instanțele unui anumit stat vor avea jurisdicție, în timp ce decizia referitoare la competența teritorială, adică la instanța locală din stat care se va ocupa de respectiva cauză, este lăsată la latitudinea dreptului procedural național. Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere reglementează atât competența internațională, cât și pe cea teritorială.

Comparați formularea exactă: articolul 3 litera a) și litera b) din regulamentul UE privind obligațiile de întreținere: „*CURTEA din LOCUL în care ... își are reședința obișnuită*”. Articolul 3 din Regulamentul Bruxelles IIa „*competența revine INSTANȚELOR din statul membru a) pe teritoriul căruia...*”.

A se vedea și jurisprudența relevantă a CJUE în caseta următoare.

CJUE, Hotărârea din 18.12.2014 - Cauzele conexate Sanders v Verhaegen (C-400/13) și Huber v Huber (C-408/13). Interpretarea articolului 3 litera (b) din regulamentul UE privind obligațiile de întreținere a fost deja tratată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în **cauzele conexate Sanders v Verhaegen (C-400/13) și Huber v Huber (C-408/13)**. Două instanțe germane au solicitat o hotărâre preliminară privind interpretarea articolului 3 litera (b) și întrebarea dacă dispoziția se opune unei legislații naționale care concentrează competența într-o curte de primă instanță, alta decât cea a locului de reședință obișnuită a creditorului.

Germania a adoptat o modalitate de punere în aplicare a normelor de competență conform căreia competența de primă instanță pentru chestiuni legate de obligațiile de întreținere transfrontaliere este centralizată în cadrul curții de primă instanță de la sediul curții de apel, adică curtea normală de primă instanță de la reședința obișnuită a pârâtului/creditorului nu are competență în conformitate cu legislația de punere în aplicare. Scopul acestei dispoziții este de a concentra competența în mai multe instanțe specializate în tratarea obligațiilor de întreținere transfrontaliere.

CJUE a decis că „*articolul 3 litera (b) [...] trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție [...], cu excepția cazului în care această normă contribuie la realizarea obiectivului unei bune administrări a justiției și protejează interesul creditorilor de obligații de întreținere, favorizând în același timp recuperarea efectivă a unor astfel de creanțe, aspect a cărui verificare revine însă instanțelor de trimitere.*”

Pentru o lectură suplimentară, vezi, printre altele, avizul avocatului general Jääskinen.

Întrebarea 5: Ar putea Karel, în speța de față, să divorțeze în Slovenia; mai precis, ar putea fi instanțele din Slovenia competente, dacă Karel ar fi reclamantul?

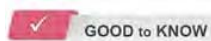
Răspuns:

Nu, nu există nicio dispoziție a Regulamentului Bruxelles IIa care să acorde competența instanțelor din Slovenia în cadrul speței noastre.

Întrebarea 6: Să presupunem că Karel introduce o acțiune de divorț într-o instanță slovenă pe 1 martie 2017 și Brigitte introduce o acțiune de divorț într-o instanță olandeză pe 2 martie 2017. Karel informează instanța olandeză că instanța slovenă se ocupă deja de divorț. Ar putea totuși instanța olandeză să se pronunțe asupra divorțului?

Răspuns:

Precum s-a arătat în răspunsul 5, instanța slovenă nu este competentă în acest divorț în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa. Totuși, instanța olandeză nu poate ignora faptul că o instanță slovenă a fost sesizată anterior. Art. 19 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIa prevede că „*În cazul în care se introduc cereri de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei între aceleași părți în fața unor instanțe judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanței sesizate*”. În consecință, instanța olandeză trebuie să aștepte ca instanța slovenă să-și examineze propria competență. Art. 17 din Regulamentul Bruxelles IIa prevede că în cazul în care o instanță dintr-un stat membru este „*sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament și pentru care instanța unui alt stat membru este competentă în temeiul prezentului regulament, se declară, din oficiu, necompetentă*”. Instanța slovenă trebuie, prin urmare, să se declare necompetentă. Curtea olandeză poate ulterior să judece acțiunea de divorț.

Litispendența

Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere conține aceleași norme pentru cauzele în care două instanțe sunt sesizate în aceeași chestiune, între aceleași părți. A se vedea articolele 10 și 12 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere.

Jurisprudența procedurii de litispendență în contextul Regulamentului Brussels IIa:

CJUE - Hotărârea din 5.10.2015 - A v B (C-489/14)

Soții francezi, părinți a doi copii, care locuiesc de ani de zile în Marea Britanie, s-au despărțit în 2010. Soțul a inițiat o procedură de separare judiciară în Franța, soția a depus o cerere de divorț în Marea Britanie.

Întrebarea 7: În conformitate cu care norme se va stabili care este legea aplicabilă în materie de divorț în speța de față?

Pentru a răspunde la această întrebare vom presupune că

- Brigitte a sesizat o instanță olandeză,
- Brigitte a sesizat o instanță franceză.

Răspunsuri:

Legea aplicabilă în materie de divorț este reglementată de **REGULAMENTUL CONSILIULUI (UE) nr. 1259/2010 din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și a separării de drept** (denumit în continuare „**Regulamentul Roma III**”). Acest regulament nu este însă aplicabil în toate statele membre ale UE. Deoarece nu a existat un acord între statele membre ale UE cu privire la adoptarea acestui instrument, „cooperarea consolidată” a fost aleasă drept a doua dintre cele mai bune opțiuni de introducere a normelor de drept aplicabile în materie de divorț în Europa. Cooperarea consolidată este posibilă dacă cel puțin 9 state membre ale UE sunt de acord să pună în aplicare o anumită măsură. Celelalte state membre ale UE pot, în conformitate cu articolul 331 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să participe la cooperarea consolidată într-o etapă ulterioară.

Statele membre ale UE care au participat inițial la cooperarea consolidată a Romei III au fost următoarele 14 țări: **Belgia, Bulgaria, Germania, Spania, Franța, Italia, Letonia, Luxemburg, Ungaria, Malta, Austria, Portugalia, România și Slovenia.**

Ulterior, s-au alăturat cooperării consolidate următoarele state:

- **Lituania** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 21 noiembrie 2012; Regulamentul Roma III aplicabil începând cu 22 mai 2014);
- **Grecia** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 27 ianuarie 2014; Regulamentul Roma III aplicabil începând cu 29 iulie 2015);
- **Estonia** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 10 august 2016; Regulamentul Roma III aplicabil începând cu 11 februarie 2018).

Pentru a răspunde la întrebarea 7, trebuie să examinăm domeniul de aplicare material, geografic și temporal al Regulamentului Roma III, a se vedea caseta de mai jos.

Regulamentul Roma III

Domeniul de aplicare material. Potrivit art. 1 alin. (1), regulamentul „se aplică divorțului și separării de drept în situațiile în care există un conflict de legi”. La art. 1 alin. (2) se adaugă că regulamentul nu se aplică unor aspecte ca: „*existența, valabilitatea sau recunoașterea căsătoriei*”, „*consecințele referitoare la efectele patrimoniale ale căsătoriei*” și obligațiile de întreținere.

Domeniul de aplicare geografic. Instanțele din toate statele membre ale UE care participă la cooperarea consolidată au obligația de a stabili legea aplicabilă în materie de divorț și separare de drept în temeiul Regulamentului Roma III.

Statele membre ale UE care au participat inițial la cooperarea consolidată a Romei III au fost următoarele 14 țări: **Belgia, Bulgaria, Germania, Spania, Franța, Italia, Letonia, Luxemburg, Ungaria, Malta, Austria, Portugalia, România și Slovenia.** Ulterior, s-au alăturat cooperării consolidate următoarele state: **Lituania** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 21 noiembrie 2012); **Grecia** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 27 ianuarie 2014); **Estonia** (a se vedea decizia Comisiei Europene din 10 august 2016).

Este important să se țină seama de „aplicarea universală” a normelor de drept aplicabile ale regulamentului: în conformitate cu articolul 4 din regulament „*legea desemnată în temeiul prezentului regulament se aplică indiferent dacă este sau nu legea unui stat membru participant*”.

Domeniul de aplicare temporal. Regulamentul se aplică din 21 June 2012 în cele 14 state participante inițial.

Articolul 18 alineatul (1) prevede că „*Prezentul regulament se aplică acțiunilor judiciare intentate și acordurilor menționate la articolul 5 și încheiate începând cu 21 iunie 2012. Cu toate acestea, un acord privind alegerea legii aplicabile încheiat înainte de 21 iunie 2012 este, de asemenea, aplicabil, cu condiția să respecte articolele 6 și 7.*” Art. 18 alineatul (2) adaugă că „*Prezentul regulament nu aduce atingere acordurilor privind alegerea legii aplicabile încheiate în conformitate cu legea statului membru participant pe teritoriul căruia se află instanța judecătorească sesizată înainte de 21 iunie 2012.*”

Pentru statele care se alătură cooperării consolidate într-o etapă ulterioară, data aplicării este stabilită în decizia relevantă a Comisiei Europene (Lituania – aplicabil începând cu 22 mai 2014; Grecia – aplicabil începând cu 29 iulie 2015; Estonia – aplicabil începând cu 11 februarie 2018).

Răspuns 7 a)

Instanța olandeză ce se ocupă de divorț (competența internațională este stabilită în conformitate cu Regulamentul Bruxelles IIa, a se vedea răspunsul 2 de mai sus), nu este obligată de Regulamentul Roma III, deoarece Olanda nu participă la cooperarea consolidată. Prin urmare, normele autonome de drept internațional privat din Olanda sunt cele care determină legea aplicabilă divorțului.

Răspuns 7 b)

În cazul în care instanța franceză (competența internațională este stabilită în conformitate cu Regulamentul Bruxelles IIa, a se vedea răspunsul 2 de mai sus) este cea care se ocupă de divorț în speța noastră, se vor aplica normele Regulamentului Roma III. Franța este unul dintre cele 14 state care au participat de la început la cooperarea consolidată.

Întrebarea 8: În conformitate cu care norme se va decide legea aplicabilă pentru stabilirea obligației de întreținere între soți/foști soți și a obligației de întreținere a copilului?

Pentru a răspunde la această întrebare vom presupune că

- a) Brigitte a sesizat o instanță olandeză,
- b) Brigitte a sesizat o instanță franceză.

Răspunsuri:

Articolul 15 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere prevede că „*legea aplicabilă obligațiilor de întreținere se stabilește în conformitate cu Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere (denumit în continuare „Protocolul de la Haga din 2007”) în statele membre care au obligații în temeiul actului respectiv*”.

Aici avem de-a face cu o situație specială. Un regulament al UE face ca un instrument de drept internațional al Conferinței de la Haga, și anume Protocolul de la Haga din 2007, să fie direct aplicabil ca parte a legislației UE. Motivul din spatele acestei inițiative neobișnuite a fost acela că UE a dorit să sprijine consolidarea normelor unitare noi privind legislația aplicabilă în materie de obligații de întreținere internaționale, norme elaborate în cadrul Protocolului de la Haga. O reproducere a normelor în textul regulamentului UE, chiar folosind exact aceleași formulare, ar fi putut să submineze noile norme de la Haga și, în consecință, ar fi fost contraproductivă. Utilizarea atât în Europa, cât și în afara acesteia a acelorași norme privind legislația aplicabilă oferă o perspectivă promițătoare în direcția unei jurisprudențe și interpretări unitare a acestor norme, asigurând certitudine juridică în recuperarea internațională a creanțelor de întreținere.

Așa cum reiese din formularea articolului 15, (în prezent) nu toate statele membre ale UE se supun obligațiilor din Protocolul de la Haga: UE a adoptat Protocolul fără Danemarca și Regatul Unit.

Protocolul de la Haga din 2007

Domeniul material de aplicare. În conformitate cu art. 1 alin. (1), Protocolul de la Haga din 2007 “*determină legislația aplicabilă obligațiilor de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, filiație, căsătorie sau afinitate, inclusiv orice tip de obligație de întreținere față de un copil, indiferent de starea civilă a părinților*”. Domeniul material de aplicare foarte larg al Protocolului corespunde domeniului de aplicare al Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere.

Domeniul geografic de aplicare. Protocolul de la Haga din 2007 a fost, de curând (februarie 2017), adoptat de către un stat, Serbia (prin ratificare), și de către o organizație regională de integrare economică, UE (prin aprobare). Totuși, UE a adoptat Protocolul fără Danemarca și Regatul Unit (prin urmare, Danemarca și Regatul Unit nu se supun obligațiilor din Protocol), a se vedea Declarația Uniunii Europene prin care se adoptă Protocolul, în care se afirmă: „*În sensul prezentei declarații, termenul „Comunitatea Europeană” nu include Danemarca, în temeiul articolelor 1 și 2 din Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, și Regatul Unit, în temeiul articolelor 1 și 2 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene*”.

disponibilă pe site-ul Conferinței de la Haga www.hcch.net.

Astfel, în prezent 27 de state (26 de state membre ale UE și Serbia) își asumă obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007.

Este important să menționăm că normele privind legislația aplicabilă au “*aplicabilitate universală*”: în conformitate cu articolul 2 al Protocolului, “*Protocolul se aplică și în situația în care legea aplicabilă este cea a unui stat necontractant*”.

Domeniul temporal de aplicare. Protocolul de la Haga din 2007 a intrat în vigoare la 1 august 2013. Cu toate acestea, Protocolul era deja aplicat provizoriu în cadrul Uniunii Europene (cu excepția Danemarcei și a Regatului Unit) din 18 iunie 2011. Uniunea Europeană a luat această decizie neobișnuită pentru a nu întârzia aplicarea Regulamentului privind obligațiile de întreținere, a cărui intrare în vigoare (vezi articolul 76 din Regulament) depindea de aplicabilitatea Protocolului de la Haga din 2007 (vezi declarația UE, disponibilă pe site-ul Conferinței de la Haga www.hcch.net).

Dispoziția tranzitorie de la articolul 22 din Protocol prevede că Protocolul “*nu se aplică întreținerii solicitate într-un stat contractant cu privire la o perioadă anterioară intrării sale în vigoare în statul în cauză*”.

Răspunsurile 8 a) și b)

În ambele cazuri, pentru a determina legea aplicabilă în materie de obligații de întreținere, se aplică articolul 15 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere în coroborare cu Protocolul de la Haga din 2007.

Întrebarea 9: Care ar fi legea aplicabilă divorțului din speța noastră dacă divorțul ar urma să fie pronunțat de către o instanță franceză?

Răspunsuri:

După cum s-a menționat în răspunsul 7, instanța franceză va aplica regulamentul Roma III pentru a determina legea aplicabilă în cadrul divorțului. În lipsa alegerii legii aplicabile de către părți, articolul 8 din Regulament stabilește că legea aplicabilă este „*legea statului*”:

(a) *pe teritoriul căruia soții își au reședința obișnuită la data sesizării instanței judecătorești; sau, în caz contrar;*

(b) *pe teritoriul căruia soții își aveau ultima reședință obișnuită, cu condiția ca perioada respectivă să nu se fi încheiat cu mai mult de un an înaintea sesizării instanței judecătorești, atât timp cât unul dintre ei încă mai are reședința în cauză la data sesizării instanței judecătorești; sau, în lipsa acestuia*

(c) *a cărui cetățenie este deținută de ambii soți la data sesizării instanței judecătorești; sau, în caz contrar*

(d) *unde este sesizată instanța judecătorească.”*

În speța noastră, soții nu au reședința obișnuită în aceleași state. Condițiile prevăzute la articolul 8 litera (a) nu sunt îndeplinite și, trecând la următoarea etapă, trebuie luat în considerare articolul 8 litera (b). Articolul 8 litera b) este dispoziția relevantă pentru cazul nostru: soții au avut ultima reședință obișnuită comună în Franța, aceasta a luat sfârșit cu mai puțin de un an în urmă și Karel mai are și în prezent reședința în Franța. Prin urmare, legea aplicabilă va fi legea franceză.

Întrebarea 10: Care ar fi legea aplicabilă pentru

a) obligația de întreținere a soției / fostei soții

b) obligația de întreținere a copilului

dacă ar urma să se pronunțe o instanță franceză?

Răspunsuri:

După cum s-a menționat mai sus, instanța franceză va determina legea aplicabilă în materie de obligații de întreținere, în conformitate cu articolul 15 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere și cu prevederile Protocolului de la Haga din 2007.

a) În materia obligației de întreținere între soți, se aplică regula generală, adică articolul 3 din protocol: *„obligația de întreținere este reglementată de legea statului unde are reședința obișnuită creditorul”*. Întrucât Brigitte își are reședința obișnuită în Olanda, se aplică legea olandeză. Pentru obligația de întreținere între soți, protocolul prevede însă și o opțiune suplimentară în articolul 5. Una dintre părți se poate opune aplicării regulii generale de la articolul 3 din protocol în cazul în care *„legea unui alt stat, în special cea a statului ultimei lor reședințe comune, are o legătură mai strânsă cu căsătoria. Într-un astfel de caz se aplică legea celuilalt stat”*.

Dacă căsătoria se află sau nu într-o „legătură mai strânsă” cu o altă lege este o întrebare care va trebui analizată în detaliu în fiecare cauză în parte. Rețineți că nu există orientări ale CJUE privind interpretarea noțiunii de „legătură mai strânsă” în contextul dreptului familiei. Pentru interpretarea formulărilor din Protocolul de la Haga din 2007 este de ajutor Raportul explicativ, a se vedea caseta de mai jos.

Bine de știut: Fiecare Convenție de la Haga (precum și Protocolul de la Haga) este însoțită de un Raport explicativ care vizează furnizarea de informații cu privire la sensul dorit de reprezentanții diplomați ai statelor care adoptă respectivul instrument de la Haga.

În speța noastră, din cele câteva fapte cunoscute, se poate susține că această căsătorie are o legătură strânsă atât cu legea Olandei, cât și cu legea Franței. Cuplul a locuit inițial în Olanda și s-a căsătorit acolo. Un soț are cetățenia olandeză, iar copilul comun are și un pașaport olandez. Pe de altă parte, cuplul a trăit aproape 7 ani împreună în Franța, iar Franța a fost ultima lor reședință obișnuită comună. În cazul în care una dintre părți se opune aplicării legii olandeze în cadrul speței noastre și solicită aplicarea legii franceze, este de înțeles că instanța ar putea ajunge la concluzia că într-adevăr legile franceze au o legătură mai strânsă cu căsătoria. Trebuie subliniat faptul că se va aplica articolul 5 doar dacă una dintre părți contestă aplicarea articolului 3.

Trimiterea la „ultima reședință comună obișnuită” prevăzută la articolul 5 din protocol nu este o prezumție, ci doar o indicație a legăturii semnificative pe care respectiva lege o va avea probabil cu căsătoria în cauză. Modul de redactare a articolului 5 nu exclude posibilitatea ca o altă lege decât cea a ultimei reședințe comune obișnuite să aibă o legătură și mai strânsă cu căsătoria. Pe această temă, a se vedea și Raportul explicativ al Protocolului de la Haga din 2007, paragrafele 86 și următoarele, disponibile online pe site-ul Conferinței de la Haga: “www.hcch.net” sub „*Instruments*”, apoi sub „*Conventions*”, apoi “*Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations*”.

b) În materia obligației de întreținere a copiilor, Protocolul de la Haga din 2007 prevede reguli speciale la articolul 4; a se vedea articolul 4 alineatul (1) litera (a) privind obligațiile de întreținere ale părinților față de copiii lor. Ideea din spatele acestei reguli este de a proteja un grup de creditori privilegiați prin oferirea unei cascade în 3 pași, cu opțiuni de „rezervă” în ceea ce privește legea aplicabilă. În cazul în care creditorul nu poate obține întreținerea în conformitate cu prima lege aplicabilă, se va aplica următorul pas al cascadei. În cazul în care creditorul nu poate obține întreținerea în conformitate cu această lege, se va aplica al treilea și ultimul pas al cascadei.

Este recomandabil să citiți articolul 4 cu multă atenție pentru a înțelege mecanismul. O trăsătură care face ca dispoziția să fie dificil de înțeles la prima lectură este aceea că articolul 4 conține, de fapt, două cascade diferite de câte trei etape:

“Cascada I” (reședința obișnuită a creditorului / *lex fori* / cetățenia comună)

Legea aplicabilă este cea a reședinței obișnuite a creditorului, articolul 3; dacă creditorul nu poate obține întreținerea, legea aplicabilă este cea a forului, articolul 4 alineatul (2); în sfârșit, atunci când creditorul nu poate obține întreținerea în temeiul acestei legi, legea aplicabilă este aceea a cetățeniei comune (sau domiciliul, vezi articolul 9), dacă aceasta există, articolul 4 alineatul (4).

“Cascada II” (*lex fori* / reședința obișnuită a creditorului / cetățenia comună)

În cazul în care creditorul sesizează instanța statului în care se află reședința obișnuită a debitorului, și doar în acest caz, primele două etape ale „cascadei I” descrise mai sus se vor schimba între ele. În consecință, prima lege aplicabilă cererii de stabilire a obligației de întreținere a copilului este *lex fori*, articolul 4 alineatul (3); în cazul în care creditorul nu poate obține întreținerea, urmează legea rezidenței obișnuite a creditorului, articolul 4 alineatul (3); în sfârșit, atunci când creditorul nu poate obține întreținerea în temeiul acestei legi, legea aplicabilă este cea a cetățeniei comune (sau domiciliul, vezi articolul 9), dacă aceasta există, articolul 4 alineatul (4).

În speța noastră, dacă Brigitte sesizează instanța franceză pentru întreținerea copilului, ea sesizează instanța statului de reședință obișnuită a debitorului și se aplică „cascada II”. Prima lege aplicabilă pentru întreținerea copilului este, prin urmare, *lex fori*, adică dreptul francez, articolul 4 alineatul (3). Dacă copilul nu va putea obține întreținerea în temeiul legislației franceze, instanța va aplica, într-o a doua etapă, legea privind reședința obișnuită a creditorului, în acest caz legea olandeză, articolului 4 alineatul (3). În sfârșit, dacă creditorul nu poate obține întreținerea în etapa a doua a cascadei, se va aplica etapa a treia, potrivit articolul 4 alineatul (4). În speța noastră, acest lucru înseamnă că se va aplica legea slovenă, fiind legea cetățeniei comune a tatălui și a copilului.

 Pentru o lectură suplimentară privind interpretarea normelor Protocolului de la Haga din 2007, a se vedea Raportul explicativ, elaborat de Andrea Bonomi, disponibil online pe site-ul Conferinței de la Haga: “www.hcch.net” sub „Instruments”, apoi sub „Conventions”, apoi “Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations”.

Întrebarea 11: S-ar aplica o legislație diferită dacă s-ar pronunța o instanță olandeză asupra

- a) întreținerii soției/fostei soții
- b) întreținerii copilului?

Răspunsul 11

a) În ceea ce privește obligația de întreținere a soției/fostei soții, nu s-ar schimba nimic în ceea ce privește legea aplicabilă în cazul în care Brigitte ar sesiza o instanță olandeză.

b) În ceea ce privește obligația de întreținere a copilului, sesizarea instanței olandeze aduce atingere legii aplicabile. Acum, pentru că cererea nu mai este introdusă în statul în care se află reședința obișnuită a debitorului, se aplică „Cascada I” descrisă mai sus. Asta înseamnă că legea aplicabilă în primul rând pentru obligația de întreținere a copilului va fi legea statului în care are reședința obișnuită creditorul, anume legea olandeză - articolul 3. Dacă, în conformitate cu această lege, nu se poate obține plata pensiei de întreținere, instanța va folosi al doilea pas al cascadei - articolul 4, alineatul (2). Acest pas, însă, conduce acum la aceeași lege ca primul pas, din moment ce *lex fori* este legea olandeză. Doar pasul trei din cascadă ne va da o lege aplicabilă suplimentară, și anume legea slovenă, ca fiind legea cetățeniei comune a tatălui și copilului - articolul 4, alineatul (4).

Întrebarea 12: Imaginați-vă că Brigitte și Karel s-ar fi întâlnit la sfârșitul anului 2016, când ambii aveau încă rezidența obișnuită în Franța, ca să redacteze un acord privind alegerea instanței și legii

aplicabile, pentru a preveni apariția de litigii în viitor. Ar fi putut ajunge la un acord cu caracter obligatoriu cu privire la următoarele subiecte? Ce instanțe și legi ar fi putut alege? Rețineți prevederile relevante.

- a) Alegerea instanței de divorț
- b) Alegerea legii aplicabile în cadrul acțiunii de divorț
- c) Alegerea instanței în materia obligației de întreținere a soției/fostei soții
- d) Alegerea legii aplicabile în materia obligației de întreținere a soției/fostei soții
- e) Alegerea instanței în materia obligației de întreținere a copilului
- f) Alegerea legii aplicabile în materia obligației de întreținere a copilului.

Răspunsuri:

a) Alegerea instanței de divorț

Regulamentul Brussels IIa nu permite alegerea instanței. Introducerea unei dispoziții cu privire la alegerea instanței a fost propusă în cadrul dezbaterii privind reformarea Regulamentului Bruxelles IIa. Cu toate acestea, după cum s-a menționat mai sus, propunerea actuală de reformare menține *statu-quo*-ul în ceea ce privește competența în materie matrimonială.

b) Alegerea legii aplicabile în cadrul acțiunii de divorț

Regulamentul Roma III permite alegerea legii aplicabile acțiunii de divorț. Cu toate acestea, soții nu pot alege liber orice lege, ci trebuie să aleagă una dintre legile menționate la articolul 5 din regulament. Legile dintre care pot alege sunt:

„(a) *legea statului pe teritoriul căruia soții își au reședința obișnuită în data încheierii acordului; sau*

(b) *legea statului pe teritoriul căruia soții și-au avut ultima reședință obișnuită, cu condiția ca unul dintre ei să aibă încă reședința respectivă în data încheierii acordului; sau*

(c) *legea statului de cetățenie a unuia dintre soți în data încheierii acordului; sau*

(d) *legea forului.*“

Ca atare, în speța noastră părțile ar putea alege:

- **legea franceză**, aceasta fiind legea statului unde își aveau reședința obișnuită în data încheierii acordului, potrivit articolului 5 litera (a) din regulamentul Roma III;
- **legea olandeză**, aceasta fiind legea statului de cetățenie a unuia dintre soți (Brigitte) în data încheierii acordului, potrivit articolului 5 litera (c);
- **legea slovenă**, aceasta fiind legea statului de cetățenie a unuia dintre soți (Karel) în data încheierii acordului, potrivit articolului 5 litera (c).

Pentru cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un acord valabil, vezi art. 6 și 7 din regulament.

c) Alegerea instanței în materia obligațiilor de întreținere a soției/fostei soții

Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere permite soților să aleagă ca instanța sau instanțele dintr-un anumit stat membru al UE să aibă competență în materie de stabilire a obligației de întreținere între soți, conform articolului 4 din regulament. Alegerea este posibilă numai între opțiunile menționate în mod expres la articolul 4, anume:

Părțile pot alege:

„(a) *o instanță sau instanțele dintr-un stat membru unde una dintre părți își are reședința obișnuită;*

(b) *o instanță sau instanțele dintr-un stat membru a cărui cetățenie o deține una dintre părți;*

(c) *în ceea ce privește obligațiile de întreținere între soți sau foști soți:*

1. (i) *instanța care are competența să soluționeze litigiile acestora în materie matrimonială, sau*
2. (ii) *o instanță sau instanțele statului membru în care s-a aflat ultima reședință obișnuită comună a soților pe parcursul a cel puțin un an.*“

În speța noastră, soții ar fi putut alege:

- o instanță sau instanțele din **Franța**, drept stat în care ambii aveau obișnuința de reședință la data încheierii acordului – articolul 4 litera (a);
- o instanță sau instanțele din **Olanda**, drept stat a cărui cetățenie este avută de una dintre părți (Brigitte) – articolul 4 litera (b);
- o instanță sau instanțele din **Slovenia**, drept stat a cărui cetățenie este avută de una dintre părți (Karel) – articolul 4 litera (b);

Articolul 4 litera (c) nu ne va conferi un for suplimentar pe care să-l putem alege în speța noastră. A se vedea cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un acord valid – art. 4 alin. (2) din regulament.

d) Alegerea legii aplicabile în materia obligațiilor de întreținere a soției/fostei soții

Normele aplicabile sunt articolul 15 al regulamentului UE privind obligațiile de întreținere, împreună cu prevederile Protocolului de la Haga din 2007. Articolul 8 al Protocolului permite creditorului și debitorului să aleagă legea aplicabilă unei obligații de întreținere, dintre următoarele opțiuni:

“a) legea oricărui stat a cărui cetățenie o are una dintre părți la data desemnării;

b) legea statului reședinței obișnuite a uneia dintre părți la data desemnării;

c) legea desemnată de părți ca fiind aplicabilă sau legea care se aplică în fapt regimului de proprietate al bunurilor lor;

d) legea desemnată de părți ca fiind aplicabilă sau legea care se aplică în fapt divorțului sau separării lor legale“.

În speța noastră, soții ar putea alege:

- **legea olandeză**, drept legea statului a cărui cetățenie o are unul dintre soți (Brigitte) la data desemnării, articolul 8 litera (a);
- **legea slovenă**, drept legea statului a cărui cetățenie o are unul dintre soți (Karel) la data desemnării, articolul 8 litera (a);
- **legea franceză**, drept legea statului reședinței lor obișnuite la data desemnării, articolul 8 litera (b) al Regulamentului Rome III.

Este puțin probabil ca articolul 8 literele c) și d) să ducă la aplicarea unei alte legi în situația în care se află părțile în momentul încheierii acordului.

(De asemenea, noul regulament al UE privind regimul matrimonial al proprietății, care se va aplica în statele membre care participă la cooperarea consolidată în acest domeniu începând cu 29 ianuarie 2019, nu va oferi o legătură cu vreo altă legislație. Legislația ce ar putea fi aleasă ar fi aceea a țării unde își are rezidența obișnuită sau a cărei naționalitate o are una dintre părți, vezi articolul 22 din regulament, iar legislația aplicabilă în lipsa unei alegeri ar fi cea a statului unde au avut prima rezidență obișnuită soții după încheierea căsătoriei.)

e) Alegerea instanței în materia obligațiilor de întreținere a copilului

Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere interzice în mod explicit alegerea instanței judecătorești pentru stabilirea obligației de întreținere a copilului – vezi articolul 4 alineatul (3).

f) Alegerea legii aplicabile în materia obligațiilor de întreținere a copilului

De asemenea, cuplul nu poate include în acordul dintre ei o alegere cu caracter obligatoriu a legii aplicabile în materie de întreținere a copiilor – art. 8 alin. (3) din Protocolul de la Haga din 2007.

Trebuie menționat faptul că este posibilă „alegerea *ad hoc*” a *lex fori* drept lege aplicabilă în materia obligațiilor de întreținere, în conformitate cu articolul 7 din Protocolul de la Haga din 2007. Acest lucru nu va ajuta, desigur, cuplul din cadrul speței noastre atunci când vor dori să stabilească legea aplicabilă în cazul unui eventual litigiu apărut în viitorul îndepărtat.

Cazul II: (Executarea)

După 13 ani de căsnicie, Laura (cetățean spaniol) și Andres (cetățean spaniol) au divorțat la Londra, unde își aveau reședința obișnuită începând cu anul 2007. În hotărârea de divorț pronunțată la 3 iunie 2016, instanța de la Londra i-a ordonat lui Andres, printre altele, să îi plătească Laurei, care era însărcinată, o pensie lunară de întreținere în valoare de 1200 de lire sterline. În iunie 2016, Laura s-a mutat înapoi în Spania, unde, la 1 decembrie 2016, s-a născut fiica lor, Christina. Având în vedere că Andres refuză nu doar să plătească pensia de întreținere stabilită prin hotărârea pronunțată de instanța britanică, ci refuză să îi acorde Laurei orice sprijin financiar pentru Christina, Laura a obținut între timp o hotărâre judecătorească a unei instanțe spaniole (pronunțată la 2 aprilie 2017) prin care i se ordonă lui Andres să plătească lunar o pensie de întreținere a copilului în valoare de 330 de euro. Andres locuiește în prezent în Belgia, având un loc de muncă bine plătit la Bruxelles, și deține bunuri imobile în Danemarca.

Întrebarea 1: Va putea Laura să obțină executarea în Belgia și în Danemarca a hotărârilor pronunțate în Regatul Unit și în Spania în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere? Dacă da, ce dispoziții ar fi aplicate?

Răspuns:

Aici este necesară o discuție a domeniului de aplicare a Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere. Executarea unei hotărâri privind obligațiile de întreținere față de fostul soț și față de copil intră în domeniul material de aplicare al Regulamentului. Se solicită executarea unei obligații de întreținere care decurge din relația de rudenie dintre părinte și copil și din relația de căsătorie în sensul articolului 1 din Regulament. De asemenea, domeniul geografic de aplicare nu prezintă nicio dificultate. Hotărârea a fost pronunțată în state membre ale UE în care Regulamentul se aplică și urmează să fie executată în două state membre ale UE (Belgia și Danemarca) în care Regulamentul se aplică de asemenea. Este de la sine înțeles că domeniul temporal de aplicare nu ridică probleme. Procedura a fost declanșată mult după data de aplicare a Regulamentului.

În ceea ce privește executarea hotărârii în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere, este important să observăm că Regulamentul conține două seturi de dispoziții privind executarea. În cazul hotărârilor pronunțate într-un stat membru al UE care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007, Regulamentul elimină “procedura de *exequatur*”. Dispozițiile privind executarea sunt reglementate în capitolul IV, secțiunea 1 din Regulament. În cazul statelor membre ale UE care nu au obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007, dispozițiile Regulamentului (în contrast cu normele aplicabile anterior) au ca scop accelerarea și simplificarea executării hotărârilor, menținând “procedura de *exequatur*”. Aceste aspecte sunt reglementate în capitolul IV, secțiunea 2 din Regulament.

Vezi articolul 16 din Regulament, care prevede că “*Secțiunea 1 se aplică hotărârilor pronunțate într-un stat membru care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007*” și că “*Secțiunea 2 se aplică hotărârilor pronunțate într-un stat membru care nu are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007*”.

După cum se menționează în descrierea domeniului de aplicare a Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere, în prezent două state membre ale UE, respectiv Regatul Unit și Danemarca, nu participă la aplicarea Protocolului de la Haga din 2007.

Prin urmare, la întrebarea 1 trebuie să răspundem după cum urmează:

Executarea în Belgia a hotărârii pronunțate în Regatul Unit

Cu condiția ca hotărârea pronunțată în Regatul Unit să fie într-adevăr o hotărâre privind obligația de întreținere între soți în sensul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere (a se vedea mai sus), atunci când se dorește executarea hotărârii în Belgia se aplică dispozițiile privind executarea din capitolul IV, secțiunea 2 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere.

Executarea în Danemarca a hotărârii pronunțate în Regatul Unit

Același lucru este valabil și în cazul executării în Danemarca a hotărârii pronunțate în Regatul Unit: se aplică dispozițiile privind executarea din capitolul IV, secțiunea 2 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere.

Executarea în Belgia a hotărârii pronunțate în Spania

În cazul executării hotărârii pronunțate în Spania, se aplică dispozițiile privind executarea din capitolul IV, secțiunea 1 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Cu alte cuvinte, executarea hotărârii pronunțate în Spania nu necesită procedura de *exequatur* (adică această hotărâre va fi executată în Belgia ca și cum ar fi o hotărâre pronunțată de o instanță belgiană). Cu toate acestea, pentru ca hotărârea pronunțată în Spania să fie clară pentru autoritățile din Belgia însărcinate cu executarea, este nevoie de o anumită documentație, incluzând informațiile solicitate pentru completarea Anexei I la Regulament (a se vedea articolul 20 din Regulament).

Executarea în Danemarca a hotărârii pronunțate în Spania

Același lucru este valabil și în cazul executării în Danemarca a hotărârii pronunțate în Spania: se aplică dispozițiile privind executarea din capitolul IV, secțiunea 1 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere.

Faptul că Regulamentul se aplică numai parțial în Danemarca (vezi mai sus detaliile privind domeniul de aplicare al Regulamentului) și că Protocolul de la Haga din 2007 nu se aplică în cazul Danemarcei, poate duce la interpretări eronate. Un răspuns pripit la această întrebare ar putea fi că în cazul executării în Danemarca a hotărârii pronunțate în Spania se aplică dispozițiile privind executarea din capitolul IV, secțiunea 2 din Regulament. Dar o hotărâre pronunțată în prezent într-un stat membru al UE care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007, cum este hotărârea pronunțată în Spania care ne privește, va fi executorie în toate statele membre ale UE fără a fi nevoie de procedura de *exequatur*.

Întrebarea 2: Să presupunem că instanța de la Londra a dispus prin hotărârea de divorț ca Andres să îi plătească Laurei o sumă forfetară de 140 000 de lire sterline, în loc să dispună plata unei pensii lunare de întreținere. Ar fi această hotărâre executorie în Belgia și Danemarca în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere?

Răspuns:

În ceea ce privește hotărârea pronunțată de instanța britanică prin care se dispune plata unei sume forfetare ca rezultat al divorțului, se pune întrebarea dacă hotărârea în cauză poate fi considerată o hotărâre privind “obligațiile de întreținere” în sensul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere. Curtea de Justiție a Uniunii Europene (care, la momentul respectiv, se numea încă Curtea Europeană de Justiție) a trebuit să răspundă la o astfel de întrebare în cauza Van den Boogaard v. Laumen, C-220/95 (a se vedea caseta de mai jos). Această cauză se referea la interpretarea termenului de “obligație de întreținere” în contextul așa-numitei Convenții de la Bruxelles, transformată ulterior în Regulamentul Bruxelles I, care este în prezent înlocuit în materie de obligații de întreținere de Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Jurisprudența privind interpretarea termenului de “obligație de întreținere” este în continuare pertinentă.

Hotărârea pronunțată de instanța britanică prin care se dispune plata unei sume forfetare ar putea fi considerată o hotărâre privind “obligațiile de întreținere” dacă ar rezulta clar din motivarea hotărârii că suma respectivă a fost “acordată pentru a îi permite” Laurei să “își asigure cele necesare” sau că “nevoile și resursele fiecărui soț sunt luate în considerare în determinarea sumei acordate”. Cazul II nu oferă informații suficiente pentru a putea răspunde la această chestiune.

CJUE (CEJ) – Hotărârea din 27.2.1997 - *Van den Boogaard v. Laumen* (C-220/95)

În această cauză, Curtea a trebuit să decidă dacă o “hotărâre pronunțată într-o procedură de divorț prin care se dispune plata unei sume forfetare și transferul dreptului de proprietate asupra unor bunuri de la o parte către cealaltă” poate fi considerată o hotărâre “privind obligațiile de întreținere”, intrând astfel în domeniul de aplicare al Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, așa cum a fost modificată de Convenția din 9 octombrie 1978.

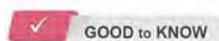
Curtea a afirmat că “atunci când motivarea unei hotărâri pronunțate într-o procedură de divorț arată că suma acordată este **menită să îi permită unuia dintre soți să își asigure cele necesare sau atunci când nevoile și resursele fiecărui soț sunt luate în considerare în determinarea cuantumului acesteia**, hotărârea în cauză privește obligațiile de întreținere”. În cazul în care suma acordată “se referă exclusiv la **împărțirea bunurilor între soți**, hotărârea în cauză privește drepturile de proprietate care decurg din relația matrimonială și, în consecință, nu este executorie în temeiul Convenției de la Bruxelles”. În ceea ce privește hotărârile care au în vedere ambele aspecte, Curtea a considerat că “în conformitate cu articolul 42 din Convenția de la Bruxelles, acestea pot fi executate parțial dacă se indică în mod clar obiectivele cărora le corespund **diferitele părți ale sumei acordate**”.

Întrebarea 3: Ar primi Laura asistență din partea autorității centrale în temeiul Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere pentru executarea în Belgia sau în Danemarca a hotărârii pronunțate de instanța spaniolă?

Răspuns:

În cazul executării hotărârii în Belgia răspunsul este afirmativ, în vreme ce în cazul executării hotărârii în Danemarca, răspunsul este negativ. După cum s-a menționat mai sus (vezi secțiunea care privește domeniul de aplicare a Regulamentului UE privind obligațiile de întreținere), Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere nu se aplică în totalitate în Danemarca. Capitoul VII, care reglementează cooperarea între autoritățile centrale, nu se aplică în Danemarca.

Pentru executarea hotărârii pronunțate în Spania în Belgia, Laura se poate adresa autorității centrale din Spania (adică autoritatea centrală din statul membru de reședință, conform articolului 55 din Regulament) în conformitate cu articolul 56 din Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere. Articolul 57 prevede ce trebuie să conțină o astfel de cerere. În conformitate cu articolul 58 din Regulament, autoritatea centrală îl asistă pe solicitant pentru a se asigura că cererea este însoțită de toate documentele și informațiile necesare, transmițând apoi cererea autorității centrale din “statul solicitat”, în cazul nostru, Belgia.

Un element important de noutate pe care îl aduce Regulamentul UE privind obligațiile de întreținere este recuperarea internațională gratuită a pensiei de întreținere pentru copil, cu sprijinul autorităților centrale (vezi articolul 46 din Regulament).